

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 Vtrum senusalitas possit esse subiectum peccati.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](#)

QVAEST. LXXIII.

transentes, ut sic, nō nisi materialiter mali sunt, & ad substantiam peccati pertinent in actu exercito, quia nō nisi mediate actu immanentes, qui est subiectum bonitatis & malitiae moralis, ut pater ex dicit. Vnde & 18. to. 1. Sco. in 1. sent. dist. 42. & de ver. absq; ratione inutili relig. c. 14. & i. retrac. & 2. tom. 1.

Peccatum est quoddam malum contra rationem, sed bonum & malum ad rationem pertinens, est obiectum solius voluntatis. ergo sola voluntas est subiectum peccati.

Peccatum est actus voluntarius: quia, ut dicit Aug. in li. de lib. ar. 1 Peccatum adeo est voluntarium, quod si non sit voluntarium, non est peccatum: sed actus aliarum virium non sunt voluntarii, nisi in quantum illarum iuramenta, id est bonitatem, ut distinguatur contra actiones peccatum, esse in sola voluntate, quamvis virunque sit formaliter in sola ipsa prima.

SED CONTRA. Peccatum virtuti contrariatur, contraria autem sunt circa idem; sed aliae etiam uires animae praeter voluntatem, sunt subiecta virtutum, ut supra dictum est. * ergo non sola voluntas est subiectum peccati.

RESPON. Dicendum, quod sicut ex praedictis patet, * Omne quod est principium voluntarii actus, est subiectum peccati: actus autem voluntarii dicitur non solum illi qui elicuntur a voluntate, sed etiam illi qui auoluntate imperantur, ut supra dictum est, * cum de voluntario ageretur, unde non solum voluntas potest esse subiectum peccati, sed omnes illae potentiae quae possunt moneri ad suos actus, uel ab eis reprimi per voluntatem. & eadem etiam potentiae sunt subiecta habituum moralium bonorum uel malorum, quiae iusdem est actus & habitus.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod non peccatur nisi uoluntate, sicut primo mouente, alijs autem potentias peccatur sicut ab ea motis.

AD SECUNDVM dicendum, quod bonum & malum pertinent ad voluntatem, sicut per se obiecta ipsius: sed aliae potentiae habent aliquod determinatum bonum & malum, ratione cuius potest in eis esse & uirtus, & uitium, & peccatum, secundum quae participant voluntate & ratione.

AD TERTIVM dicendum, quod membra corporis non sunt principia actionum, sed solum organa: unde & comparantur ad animam mouentem, sicut seruus qui agitur, & non agit. Potentiae autem appetitiae interiores comparantur ad rationem quasi liberae, quia agunt quodammodo & aguntur, ut pater per id quod dicitur 1. Politi. * Et praeterea actus exteriorum membrorum sunt actiones in exteriorem materiam transeuntes, sicut patet de percussione in peccato homicidij: & propter hoc non est similis ratio.

Cap. 3. a me
dio. tom. 5.

Q Super Questionis septuagesimaquarta Articulum tertium.

2. dist. 24. q.
3. artic. 3. &
dist. 3. q. 2.
art. 1. ad 4.
& veri. q.
15. art. 5. &
mal. q. 7. art.
16. q. 1.

In articulo tertio eiusdem septuagesimaquarta Articulum tertium dubium occurrit ex Scoio in quadragesima secunda distinctione secundi ten-

Peccatum est quodam malum contra rationem, sed bonum & malum ad rationem pertinens, est obiectum solius voluntatis. ergo sola voluntas est subiectum peccati.

Peccatum est actus voluntarius: quia, ut dicit Aug. in li. de lib. ar. 1 Peccatum adeo est voluntarium, quod si non sit voluntarium, non est peccatum: sed actus aliarum virium non sunt voluntarii, nisi in quantum illarum iuramenta, id est bonitatem, ut distinguatur contra actiones peccatum, esse in sola voluntate.

Hoc autem non sufficit ad hoc, quod sint obiectum peccati, quia secundum hoc etiam membra exteriora, quae mouentur a voluntate, essent subiectum peccati, quod patet esse falsum. ergo sola voluntas est subiectum peccati.

G SED CONTRA. Peccatum virtuti contrariatur, contraria autem sunt circa idem; sed aliae etiam uires animae praeter voluntatem, sunt subiecta virtutum, ut supra dictum est. * ergo non sola voluntas est subiectum peccati.

RESPON. Dicendum, quod sicut ex praedictis patet, * Omne quod est principium voluntarii actus, est subiectum peccati: actus autem voluntarii dicitur non solum illi qui elicuntur a voluntate, sed etiam illi qui auoluntate imperantur, ut supra dictum est, * cum de voluntario ageretur, unde non solum voluntas potest esse subiectum peccati, sed omnes illae potentiae quae possunt moneri ad suos actus, uel ab eis reprimi per voluntatem. & eadem etiam potentiae sunt subiecta habituum moralium bonorum uel malorum, quiae iusdem est actus & habitus.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod non peccatur nisi uoluntate, sicut primo mouente, alijs autem potentias peccatur sicut ab ea motis.

AD SECUNDVM dicendum, quod bonum & malum pertinent ad voluntatem, sicut per se obiecta ipsius: sed aliae potentiae habent aliquod determinatum bonum & malum, ratione cuius potest in eis esse & uirtus, & uitium, & peccatum, secundum quae participant voluntate & ratione.

AD TERTIVM dicendum, quod membra corporis non sunt principia actionum, sed solum organa: unde & comparantur ad animam mouentem, sicut seruus qui agitur, & non agit. Potentiae autem appetitiae interiores comparantur ad rationem quasi liberae, quia agunt quodammodo & aguntur, ut pater per id quod dicitur 1. Politi. * Et praeterea actus exteriorum membrorum sunt actiones in exteriorem materiam transeuntes, sicut patet de percussione in peccato homicidij: & propter hoc non est similis ratio.

ARTICVLVS III.

Virum in sensualitate possit esse peccatum.

AD TERTIVM sic proceditur. **V**ir, quae in sensualitate non possit esse peccatum. Peccatum enim est proprium homini, qui ex suis actibus laudatur, uel uitu-

ARTIC. III.

peratur, sed sensualitas est communis nobis & brutis. ergo in sensualitate non potest esse peccatum.

Peccatum est in eo quod uitare non potest, sicut Aug. dicit in lib. de lib. ar. * sed homo non potest uitare quin actus sensualitatis sit inordinatus. est enim sensualitas perpetua corruptionis, quandiu in hac mortalitate uita uiuitus, unde per serpentem significatur, ut Aug. dicit 12. de Trin. * ergo inordinatio motus sensualitatis non est peccatum.

Peccatum est in eo quod uitare non potest, sicut Aug. dicit 12. de Trin. * ergo inordinatio motus sensualitatis non est peccatum.

Peccatum est in eo quod uitare non potest, sicut Aug. dicit 12. de Trin. * ergo inordinatio motus sensualitatis non est peccatum.

Peccatum est in eo quod uitare non potest, sicut Aug. dicit 12. de Trin. * ergo inordinatio motus sensualitatis non est peccatum.

Peccatum est in eo quod uitare non potest, sicut Aug. dicit 12. de Trin. * ergo inordinatio motus sensualitatis non est peccatum.

Peccatum est in eo quod uitare non potest, sicut Aug. dicit 12. de Trin. * ergo inordinatio motus sensualitatis non est peccatum.

Peccatum est in eo quod uitare non potest, sicut Aug. dicit 12. de Trin. * ergo inordinatio motus sensualitatis non est peccatum.

Peccatum est in eo quod uitare non potest, sicut Aug. dicit 12. de Trin. * ergo inordinatio motus sensualitatis non est peccatum.

Peccatum est in eo quod uitare non potest, sicut Aug. dicit 12. de Trin. * ergo inordinatio motus sensualitatis non est peccatum.

Peccatum est in eo quod uitare non potest, sicut Aug. dicit 12. de Trin. * ergo inordinatio motus sensualitatis non est peccatum.

Peccatum est in eo quod uitare non potest, sicut Aug. dicit 12. de Trin. * ergo inordinatio motus sensualitatis non est peccatum.

Peccatum est in eo quod uitare non potest, sicut Aug. dicit 12. de Trin. * ergo inordinatio motus sensualitatis non est peccatum.

In art. 4. eiusdem 74. q. aduerte, quod sensualitas, id est pars appetitiva, per se sensus tripliciter fumitur. Primo, ut sensitiva est ab sollicitate, & sic nullam habet in se peccatum, sicut nec in brutis. Secundo, ut etiam uoluntas, & facies principiantur, & consequenter tu fructuum peccati uenialis, dum hens ipsam non preuenit voluntate coniuncta motus eius insurgentes contra ro- nis bonum. Tertio, ut etiam motu a deliberatione, & sic principium pluri, & lubi- citum virtutis & uitii: omnes virtutis peccata mortali, ut ex superius dicti patet. & secundum hoc habens unde uideas, q. siue superius sim pliciter conseruam illi in appetitu sensu- tio, ut motu a uolun- tate, sive uitiorum, ita nunc cedoceris.

uoluntate possit reprimere sin- gulos motus inordinatus sensua- litatis si praesentiat, puta, diuertendo cogitationem ad alia, sed si homo cogitationem ad alia diuerterit, potest etiam circa illud ali quis inordinatus motus infur- gere, sicut cum aliquis transfert cogitationem suam a delectationib⁹ carnis, uolens concupiscentia motus uitare ad speculationem scientie, infurgit quandoque ali quis motus inanis glorie impre- meditatus. & ideo non potest d homo uitare omnes huiusmodi motus propter corruptionem predicatam, sed hoc lolum suf- ficit ad rationem peccati uolun- tarij, qđ possit uitare singulos.

AD TERTIVM Dicendum, quod illud quod homo facit sine deliberatione rationis, non perfecte ipse facit, quia nihil operatur ibi id quod est principale in hominibus. unde non est perfecte actus humanus, & per consequens non potest esse perfecte actus iuritius vel peccati, sed aliquid imperfectum in genere horum. unde talis motus sensibilis rationem preueniens, est peccatum veniale, quod est quiddam imperfectum in genere peccati.

ARTICVLVS **IIII.**
*Vtrum in sensualitate possit ex
peccatum mortale.*

AD QVARTVM sic proceditur.
Videtur, quod in sensualitate posse esse peccatum mortale.
Actus enim ex obiecto cognoscitur: sed circa obiecta sensualitatis contingit peccare mortali-
ter, sicut circa delectabilia carnis. ergo actus sensualitatis potest esse peccatum mortale, & ita in
sensualitate peccatum mortale inuenitur.

¶ 2 Præt. Peccatum mortale cō
trariait uirtuti, sed uirtus potest
esse in sensualitate. Temperantia

ARTIC. III.

A uoluntate taceret alio ipsam cognoscente. Ratio quoque in prom-
ptu est contra hanc responsum: quia eiusdem rationis est
mouere, & non movere: quando oportet, ubi oportet &c. Di-
cendum est ergo, quod ratio quare ueniale attribuitur feniuali-
tati, & mortale non, nisi cum specificatione, ut scilicet mota ^a
uoluntate, potest effi-
ce duplex. Prima
qua tacta est in pra-
cedenti portio, cuius
Lib. 3. Eth. c. 10. prim. tomus.

enim & fortitudo sunt uirtutes irrationalium partium, ut * Philo sophus dicit in 3. Ethi. ergo in sensuilitate potest esse peccatum mortale, cum contraria sunt nata fieri circa idem.

¶ 3 Prete. Veniale peccatum est dispositio ad mortale; sed dispositio & habitus sunt in eodem. Cum igitur veniale peccatum sit in sensuilitate, ut f dictum est, etiam mortale peccatum esse poterit in eodem.

SED CONTRA est, quod *

Sed intrat, quod *
August. dicit in libr. Refractatio-
num, & habetur in gloss. Rom.
7. Inordinatus concupiscentia
motus, qui est peccatum sensu-
latis, potest etiam esse in his,
qui sunt in gratia, in quibus tam
peccatum mortale non in-
uenitur. ergo inordinatus motus
sensualitatis non est peccatum
mortale.

R E S P O N S I O . Dicendum , quod sicut inordinatio corrumpens principium uitæ corporalis , causat corporalem mortem ; ita etiam inordinatio corrumpens principium spiritualis uitæ , quod est finis ultimus , causat mortem spiritualem peccati mortalis , ut supra dictum est . Ordinare autem aliquid in finem non est sensualitatis , sed solum rationis . Inordinatio autem a fine non est nisi eius , cuius est ordinare in finem : unde peccatum mortale non potest esse in sensualitate , sed solum in ratione .

AD PRIMVM ergo dicēdū, q
actus sensualitatis potest cōcurre
re ad peccatū mortale: sed tamen
actus peccati mortalis non habet,
q sit peccatū mortale ex eo, q est
sensualitatis, sed ex eo q est ratio
nis, cuius est ordinare in finem. &
ideo peccatum mortale non attri
buitor sensualitati, sed rationi.

E AD SECUNDVM dicendum,
quod actus uitutis non perficietur id,
quod est sensualitatis tantum: sed
magis per id quod est rationis &
voluntatis, cuius est eligere .nam

Vadet ut, ut actus uel
luntarius sensualitatis, quāmis totus elicite ab ipso appeti-
tū sensitiū si resoluendū sit in sua propria principiū, se-
cundum illam tantum rationem resolute in sensualitatem
quam habet ab ea secundum se; secundum illam uero, quam
habet ab eadem non secundum seipsum, sed ut mota est ab
altero, resolute in illud alterum, uel in ipsum, ut mota est ab
illo altero. Et quia peccare consistit in agere, & pro-
perte ad hoc quod aliquis potest peccet moraliter, non
sufficit quod sit mota a voluntate: sic enim manus pecca-
rei percutiendo, sed opertetur ut secundum se libere agat
oporet quod secundum modum propriæ libertatis po-